УДК 35: 639.1(477) «18/19»

Проців Олег Романович
кандидат наук з державного управління
головний спеціаліст Івано-Франківського обласного
управління лісового та мисливського
господарства

Публічне управління сектором мисливського та рибальського господарства у місті Кракові та Краківському повіті середини XIX – початку XX ст.

Анотація

У статті проаналізовано розвиток мисливства та рибальства у Кракові та Краківському повіті середини XIX – XX століття. Досліджено діяльність громадських мисливських організацій Галичини та Краківського товариства мисливців «Вісла», зокрема діяльність на території Кракова Галицького та Малопольського мисливських товариств, Крайового рибальського товариства. Висвітлено гуманітарні, економічні, організаційні аспекти діяльності товариств та здійснено компаративний аналіз економічної ефективності ведення мисливства та рибальства. Проведено аналіз історичних джерел, які висвітлювали галузь мисливства та рибальства. Розглянуто методологічні підходи у правозастосуванні органів державної влади на воєводському та повітовому рівні.

Ключові слова: мисливство, рибальство, Краків, Друга Річ Посполита, Галичина законодавство.

Protsiv Oleg Romanovych
main specialist of Ivano-Frankivsk
Regional Agency for Forestry Resources and
Hunting

Public sector governance of hunting and fishing economy in Krakow and Krakow district in the middle of the nineteenth till early twentieth century.

Summary

The monograph is analyzed the development of hunting and fishing in Krakow and Krakow county from the middle of nineteenth till early twentieth century. It was researched the activity of public hunting organizations in Galicia and Krakow Hunting society "Wisła", in particular the activities of Galician and Malopolsk hunting societies in Krakow, Boundary fishing company. It was showed the humanitarian, economic and organizational aspects of companies' activities, and it was conducted comparative analysis of the economic efficiency of hunting and fishing activities. It was conducted the analysis of historical sources, which covering the area of hunting and fishing. It was considered the methodological approach in the enforcement of state authorities at Provincial and district level.

Keywords: hunting, fishing, Cracow, Second Polish Republic, Galicia, legislation

Постановка проблеми. У мисливському господарстві України існує низка проблем функціонального, інституційного, організаційного спрямування, що негативно впливають на результати його діяльності, знижують рівень ефективності, призводять до збитковості. Зокрема, це – проблеми, пов’язані з користуванням мисливськими угіддями, охороною мисливських видів тварин, компетенцією мисливських органів, компетентністю посадових осіб, відшкодуванням збитків, завданих мисливськими тваринами, регулюванням допуску мисливців до права полювання, охороною мисливських угідь від незаконного полювання тощо.

Вирішення означених проблем потребує наукового підходу для пошуку шляхів удосконалення механізму регулювання мисливства в Україні, методологічних підходів щодо їх реалізації, вивчення, узагальнення та використання кращого досвіду. Організація правозастосування у мисливському господарстві міста Кракова та Краківського повіту служить цінним історичним досвідом для організації мисливства в умовах сучасної України.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Не зважаючи на доволі велику чисельність наукових праць з проблем державного регулювання мисливського господарства, питання правозастосування в галузі мисливського

господарства у Кракові та Краківському повіті недостатньо досліджене. Для висвітлення теми статті використані історичні джерела: збірки законів та розпоряджень Галичини, що регулярно виходили у Львові, «Збірки законів», що виходили у Кракові на початку XIX ст., «Офіційне зведення законів Австрії», збірки розпоряджень органів державної влади Галичини досліджуваного періоду, «Статистичні довідники Кракова», фахові мисливські та рибальські часописи – «Ловець», «Ловець Польський», «Окульник».

Мета дослідження – висвітлення та аналіз законодавчого забезпечення органів виконавчої влади у галузі мисливського господарства у досліджуваний період та практики його застосування на прикладі м. Кракова та Краківського повіту, оскільки в умовах сучасної України у широких мисливських колах йде дискусія щодо напрацювання ефективного механізму державного управління галуззю.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити такі завдання:

- здійснити аналіз діючих нормативно-правових актів у галузі мисливського та рибальського господарства у Другій Речі Посполитій та їх правозастосування у Кракові та Краківському повіті досліджуваного періоду;

- виявити головні напрямки та закономірності у правозастосуванні місцевими органами державної влади мисливського та рибальського законодавства у Кракові та Краківському повіті досліджуваного періоду;

Виклад основного матеріалу. Передумовою ефективного ведення мисливського та рибальського господарства є сприятливе нормативно-правове забезпечення галузі та його властиве застосування органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Сприятливе географічне розташування Кракова на березі найбільшої річки Галичини – Вісли давало можливість його мешканцям займатись рибальством. Так, у 1857 році у Кракові полюванням та риболовством займалось 17 осіб, 1869 р. – 10, 1880 р. – 11 [1 с. 115], 1887 р. – 11 [1 с. 95]. Одним із важливих аспектів для Краківського магістрату був ветеринарний нагляд при реалізації дичини та риби. Зокрема, влада міста застерігала дрібних перекупщиків риби, щоб ті дотримувались правил загальноприйнятої гігієни

при продажі риби. Адже багато з них нереалізовану у торговий день рибу перетримували у мілких басейнах, де вона гинула [2 с. 30-31]. Для запобігання реалізації зіпсованої риби Краківський магістрат вимагав у торгівців продавати рибу у термін, дозволений для її вилову відповідно до Рибальського закону. Крім перевірки торгівців покупцям рекомендували самостійно перевіряти якість риби. Для контролю за дотриманням цього рішення Краківське рибальське товариство звернулось до магістрату щодо призначення торгових комісарів з контролюючими функціями. Визначалось, що всю зіпсовану рибу слід конфісковувати і знищити. Про контролюючий вплив органів державної влади повідомлялось у пресі. Зокрема, 6 червня 1902 року на площі Казимира у торгівця були конфісковані зіпсовані карпи [4 с. 173].

Для контролю за епізоотичною ситуацією у Кракові, Львові та Мельці діяли ветеринарні лабораторії. У Львові лабораторія находилась при ветеринарній академії на вул. Кохановського, 33, її керівником був Станіслав Фібіх; у Кракові – на вул. Колейовій, 1, керівник – доктор Францішек Стафф. Для членів Крайового рибальського товариства проведення досліджень були безплатними [5 с. 131].

Слід відмітити, що Краківський магістрат звертав увагу не лише на якість риби при її реалізації, але й слідкував за гуманним поводженням. Зокрема, на звернення товариства щодо жорстокого поводження з рибою магістрат Кракова видав розпорядження від 17 грудня 1897 року L.53232, в якому торговому комісару Кракова була дана вказівка контролювати та недопускати жорстоке поводження при торгівлі рибою. Жорстоке поводження з тваринами було заборонене відповідно до Розпорядження Міністера Австрії від 15 лютого 1855 року і Цісарського патенту від 20 квітня 1854 року № 97. Торговий комісар повинен був слідкувати за їх дотриманням, а при порушенні повідомляти у жандармерію для покарання винних [6 с. 7].

Магістрат нагадував, що після покупки риби для запобігання жорстокого поводження з нею її потрібно одразу умертвити. Вважалось недопустимим різати живу рибу ножем. Краківське рибальське товариство картало торгівців за недопустиме жорстоке поводження з рибою, вказуючи, що на Краківському

ринку «ще живій рибі розпорюють живіт, так що ікра та кров тече по столах, а риба мучається» [7 с. 6-7].

Краківський магістрат забороняв реалізовувати рибу у період, коли її не можна виловлювати. Слід відмітити, що завдяки вдалому географічному розташуванню та транспортному сполученню у Кракові концентрувалась велика кількість риби та раків, які йшли не експорт. Так, преса повідомляла, що лише при перевірці одного вантажу було виявлено факт декларації іншого: у посилці незаконно знаходилось 3 тис. раків. Їх було конфісковано та випущено у річку. Контролюючі органи Кракова перевіряли не лише терміни вилову риби, але й Законом визначену мінімальну величину риби та раків, що повинна була становити не менш як 10 см. Також не дозволялось виловлювати самиць. За недотримання цієї вимоги в період з 28 травня по 20 липня 1896 року було конфісковано 450 кошів раків (2120 кг – біля 50 тис. штук). Лише за літні місяці 1897 року у Кракові контролюючі органи конфіскували 200 тис. раків. В подальшому їх випустили у місцеві річки біля Освенціма, та Кракова [8 с. 4]. За період з 1 січня по 1 травня 1898 року було конфісковано 353 посилки (1740 штук) раків, які намагались перевезти за кордон у недозволений час. Відзначалось, що основними порушниками законодавства були особи єврейської національності.

Слід відмітити, що мешканці Кракова не лише працювали і заробляли у мисливському господарстві, але й місцеві органи влади отримували доходи у бюджет. У 1911 році Краківський повіт отримав 8700 крон за надання в оренду права полювання. В той же час Львівський повіт отримав 12800 крон, Коломийський повіт – 5360 крон, Бродівський повіт – 5600 крон. Тогочасні дослідники відзначали, що Львівський повіт отримав більше доходу, ніж Краківський через те, що Львів (столиця Галичини) в адміністративному плані стояв вище Кракова, у ньому проживало більше заможних осіб, які любили мисливський спорт [9].

Певні кошти поступали у казну Кракова за сплату акцизного податку від реалізації дичини. Детальніше у таблиці № 1.

Таблиця 1.

Загальний дохід магістрату Кракова від сплати акцизного податку по видах дичини у період 1894 – 1903 р.р. (в кронах) [10 с. 116]

	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Олені	100	68	68	68	39	29	18	43	35	3
Кабани	145	150	59	40	32	51	64	145	75	54
Козулі	833	723	706	692	772	774	700	736	756	696
Зайці	3062	2323	2452	2120	2227	2345	4899	2185	2534	2012
Фазани та глухарі	375	307	265	335	436	304	353	352	491	284
Дикі птахи	540	674	699	651	807	815	884	902	694	400

Слід відмітити, що ставка акцизного податку при реалізації дичини була дещо вищою, ніж від реалізації свійських видів дичини. Зокрема, при реалізації туші молодняка свійської свині потрібно було сплатити 11 геллерів, тоді як за реалізацію туші молодняка дикої свині – у 7 разів більше. Аналогічна ситуація простежується по інших видах дичини. Детальніше інформація подана у таблиці № 2.

Таблиця 2.

Ставка сплати акцизного податку за право реалізації харчових продуктів в місті Кракові у 1906-1907 роках [11 с. 165]

Велика рогата худоба	за голову	1,26 крон
Телята до одного року	за голову	0,07 крон
Молодняк свиней до 19 кг	за голову	0,27 крон
Свині більше 19 кг	за голову	0,11 крон
Свіже м'ясо	за 100 кг	1,58 крон
Олень	за голову	1,05 крон
Кабани до 17 кг	за голову	0,79 крон
Козулі	за голову	0,27 крон

Зайці	за голову	0,06 крон
Інша дичина	за 100 кг	1,88 крон
Дикі птахи фазан, глухар (більші та кращої якості)	за голову	0,11 крон
Рябчики, качки, гуси, голуби (менші)	за голову	0,06 крон
Домашні більші: індики, гуси, качки	за голову	0,03 крон
Домашні менші: кури, голуби	за голову	0,01 крон

Наприкінці XIX століття у Галичині масово створюються мисливські товариства. Так, краківські мисливці організували у 1899 році Краківське товариство мисливців «Вісла», статут якого у тому ж році зареєструвало Галицьке намісництво.

У 1876 р. у Львові було утворене «Галицьке мисливське товариство». Перші збори членів товариства за участю 42 осіб, які обрали президію та керівництво, відбулися 24 квітня 1876 р. Абсолютною більшістю головою товариства було обрано визначну особистість тих часів – графа Володимира Дідушицького [12 с. 80]. За згодою Галицького мисливського товариства у Львові можна було утворити його філію у місті Кракові при умові, що там збереться 100 членів, які будуть у своїй діяльності керуватися законом про товариства від 15 листопада 1867 р. та застосовувати печатку з надписом «Галицьке мисливське товариство».

З розпадом у 1918 році Австрійської монархії та з утворенням Другої Речі Посполитої реорганізовуються також мисливські товариства. З ідеологічних міркувань (щоб не було згадки про Галичину) Галицьке мисливське товариство перейменовано на Малопольське мисливське товариство з офісом у Львові. Свою діяльність товариство поширювало на Львівське, Краківське, Тернопільське та Станиславівське воєводства. У 1937

році в товаристві нараховувалось 1084 та 206 почесних членів. (Детальніше у таблиці 3.).

Таблиця 3.

Чисельність членів Польської мисливської спілки станом на 31 грудня 1937 року [13 с. 224]

Відділ	Сплатили членські внески		Кількість членів		Ловчі	Підловчі
	Звичайні члени	Почесні члени	Звичайні члени	Почесні члени		
Бялостоцький	247	18	338	51	11	44
Кельцький	434	25	434	25	17	52
Любельський	530	23	530	23	16	55
Лодзький	512	7	512	7	10	30
Малопольський (Краківське, Львівське, Станиславівське, Тернопільські воєводства)	657	8	1084	206	63	158
Поліський	98	11	211	117	9	75
Поморський	508	89	508	89	16	87
Сілезький	119	6	205	180	8	28
Варшавський	760	94	760	94	26	72
Велькопольський	650	110	1300	350	23	76
Віленський	363	131	363	131	17	47
Волинський	425	44	425	44	11	70
Всього	5300	567	6670	1317	227	794
	5867		7987			

Основна мета товариства – розвиток мисливства та збільшення чисельності дичини була закріплена у Статуті товариства (стаття 2). Стаття 46

передбачала, що при Малопольському мисливському товаристві діяла Краківська філія, яка поширювала свій вплив лише на Краківське воєводство. Стаття 47 визначала, що всі фізичні особи, які проживали на території Малопольщі, мали право стати членами «Польської мисливської спілки» лише через вступ до Малопольського мисливського товариства [14].

Керівником Краківської філії у той час був Адам Лардемер. Окремо для охорони дичини у Кракові було організоване у 1908 році «Товариство охорони тварин». У 1909 році членами товариства було 700 осіб [15 с. 324].

Існували й певні особливості у врегулюванні Краківським магістрат з метою запобігання браконьєрства мешканцям Кракова забороняв зберігати вдома зброю, та до проведення полювань заборонялось залучати молодь шкільного віку [16 с. 177].

Ефективне ведення мисливського господарства, а відповідно й можливості отримання належного рівня оподаткування мисливських угідь вимагало й втручання органів державної влади щодо невиснажливого використання дичини. Компетентність щодо визначення термінів полювання, заборони полювання на певній місцевості і на певний вид дичини належала воєводам, які часто цим правом користувались. Зокрема, відповідно до розпорядження Краківського воєводи від 11.12.1929 р. та 30.05.1930 р. Визначалось, що на території воєводства забороняється полювати на самців козуль з 01.10. по 15.06., на диких качок – з 1.03. по 20.07, а зайців – з 15.01 по 31.10.

Як свідчить аналіз мисливської літератури XIX–XX ст., у Галичині встановлювались конкретні терміни реалізації м’яса дичини, які були прив’язані до терміну їх добування. Починаючи середини XIX ст., це питання врегульовували конкретні нормативно-правові документи. Зокрема, відповідно до розпорядження Галицького намісництва від 21 березня 1854 р. L 6241 було заборонено добувати дичину під час парування або висижування яєць, а також, якщо її м’ясо вважалось шкідливим для людського організму в цей період [17 с. 1034-1035].

Особливості торгівлі м’ясною продукцією встановлювались Краківським магістратом. Відповідно до статті 232 розпорядження від 1843 року рибакам, які розводили рибу у Віслі у спеціальних загатах, дозволяли продавати виловлену рибу просто на березі річки [18 с. 216].

Виходячи з вимог християнської моралі – святкування неділь та релігійних свят та виконуючи вимоги четвертої заповіді Божої – «Пам’ятай день святий святкувати: шість днів працюй і роби в них усі діла свої, а день сьомий — свято Господу Богу твоєму», і відповідно до Галицького Мисливського Закону 1897 року (стаття 41) заборонялось полювати у неділю та великі релігійні свята [19 с. 27]. Більше того, аналогічні вимоги Краківським магістратом були встановлені й до торгівлі дичиною. У 1885 році магістратом було прийнято розпорядження L. 19197, відповідно до якого у неділю дозволяли торгувати дичиною лише до 10-тої години [20 с. 2]. Аналогічні вимоги щодо торгівлі дичиною збереглись і у 1895 році відповідно до розпорядження L. 22.600. Але для інших торгівців давались послаблення – торгувати квітами дозволяли цілий день. Торгівці м’ясом свійських тварин мали право торгувати в неділю до 10-тої години, але ще й також після обіду з 15 до 18 годин [21 с. 31]. З 1905 р. час торгівлі дичиною відповідно до розпорядження Краківського магістрату «Про регулювання недільного відпочинку у м’ясній галузі» було продовжено на одну годину – до 11 години [22 с. 103].

Питання врегулювання торгівлі дичиною у місті Кракові найшло своє відображення також у рішеннях Галицького намісництва. Зокрема, рішенням від 23 січня 1908 року L. 140/30, A/23 у період з 1 червня до 31 серпня продаж дичини було дозволено лише до 9 години ранку [23 с. 25-26]. Крім годин торгівлі дичиною було визначене й місце для торгівлі. У розпорядженні магістрату Кракова № 18084/09 (1909 р.) зазначалось що на центральному ринку міста заборонено торгувати картоплею та пшеницею, але дозволена торгівля дичиною, яйцями, птицею та грибами [24 с. 97].

Свої особливості у торгівлю дичиною внесла й Перша Світова війна. Для обмеження спекуляції під час війни була встановлена й верхня планка ціни,

за якою дозволявся продаж дичини. Для реалізації цієї законодавчої вимоги віце - президент міста Кракова на засіданні магістрату нагадав власникам мисливських господарств, що входили до гміни, щоб вони виконували урядове рішення і продавали дичину за попередньо визначеними цінами [25 с. 3].

Торгівля продукцією харчування приносила також дохід у місцевий бюджет. У 1910 році відповідно до розпорядження Галицького сейму від 22 грудня 1910 року «Стосовно зміни споживчого податку» для міста Кракова були визначені наступні податки: за реалізацію 1 голови оленя – 7 крон, дикого кабана (понад 17 кг) – 6 крон, зайця – 30 геллерів, за 100 кг оленини – 8 крон, м'яса іншої дичина – 12 крон, за реалізацію фазана, глухаря, тетерука – 80 геллерів, рябчика, дикої гуски, вальдшнепа, дикої качки – 40 геллерів, куріпки, бекаса – 20 геллерів, водної курки, дикого голуба – 10 геллерів, дрозда, перепілки – 4 геллери, за 100 кг риби – 8 крон [26 с. 451-455].

В подальшому у зв'язку з інфляцією та необхідністю поповнення бюджету у воєнний час розмір податку при реалізації продуктів харчування збільшився. Відповідно до рішення Краківського магістрату від 15 березня 1919. № L. 5820/18 було встановлено як державний, так і гмінний податок. При реалізації 100 кг винограду потрібно було сплатити – 28 крон, голови ВРХ (понад 400 кг) – 48 крон, 250-400 кг – 28 крон, 50-250 кг – 12 крон, до 50 кг – 8 крон, за одну голову свині вагою 10-60 кг – 9,20 крон, більше 60 кг – 12 крон, за кожні 100 кг – 24 крони, 1 голову індика – 2 крони. За кожну гуску, яка продавалась у період з березня по червень – 1,2 крони, а та що реалізовувалась у період з липня по лютий – 80 геллерів, за одну курку або голуба – 16 геллерів.

Окремо був встановлений податок при реалізації дичини. Зокрема, при реалізації однієї голови оленя потрібно було сплатити 28 крон, за кабана вагою понад 17 кг – 24 крони, за голову зайця – 1,2 крони.

За продаж 100 кг м'яса оленя необхідно було сплатити 32 крони, тобто, на тертину більше, ніж за м'ясо свійської тварини, за іншу розроблену дичину – 48 крон за 100 кг, що у два рази більше, ніж за м'ясо свійської тварини. У три рази більшим був податок від продажу пернатої дичини, зокрема, за реалізацію однієї голови фазана, глухаря, тетерука необхідно було сплатити 3,2 крони. Все

ж найвищий податок було встановлено при продажу риби, де за 100 кг потрібно було сплатити 56 крон [27 с. 43-44].

Окремими нормативно-правовими актами врегульовувалось питання оподаткування харчових продуктів, до яких входила й дичина, при Другій Речі Посполитій. Відповідно до Розпорядження мера Кракова «Податковий тариф для міста Кракова» від 1 липня 1926 року було встановлено наступний податок: з однієї голови курки – 15 грош, качки – 20 грош, гуски – 30 грош, індика – 50 грош. Для дичини було встановлено оподаткування лише для зайця – 50 грош та за одну голову пернатої дичини – 10 грош. Відсутність ширшого списку оподаткування дичини може свідчити про зменшення ролі дичини у харчуванні краків'ян [28 с. 100].

Також у поле зору Краківського магістрату входило регулювання та контроль за якістю продукції харчування. З цією метою була налагоджена служба торгових комісарів. Для дієвого контролю магістрат Кракова, розглянувши звернення Рибальського товариства, заборонив реалізовувати на ринках міста неживу рибу [29 с. 127]. Крім цього, магістрат Кракова розпорядженням № 932/97 заборонив на період з 1 квітня до 30 листопада кожного року продаж замороженої риби аргументуючи це тим, що у теплі місяці року морожена риба швидко псується. Особи, які будуть порушувати ці вимоги, будуть покарані відповідно до цісарського патенту від 20 квітня 1854 року № 96 [30 с. 5]. З розвитком науково-технічного прогресу на ринках Кракова була запроваджена посада ветеринарних лікарів, до компетенції яких належало проведення ветеринарно-санітарної експертизи дичини, риби, слимаків, м'яса свійських тварин, м'ясних виробів. Відповідно до інструкції про проведення ветеринарно-санітарної експертизи всі м'ясні продукти повинні були її проходити, а їх власники повинні були оплатити 1 крону.

Висновки

Відповідно до визначеної законом компетенції магістрат Кракова вживав організаційні заходи, спрямовані на законність та ефективність ведення мисливського та рибальського господарства. Основний акцент у його діяльності було зроблено на локалізацію епізоотичних захворювань, торгівлі дичиною,

ветеринарному нагляді при реалізації риби, зменшенні термінів полювання на мисливські види тварин. Для цього у Кракові була утворена одна із трьох ветеринарних лабораторій, що діяли на той час у Галичині. Було вжито низку організаційно-правових заходів для запобігання негуманному ставленню до дичини. Великий вплив на правозастосування мисливського та рибальського господарства мали Краківське рибальське товариство, Краківське товариство мисливців «Вісла», Галицьке мисливське товариство, Малопольське мисливське товариство. Встановлено, що значний дохід магістрат отримував від реалізації м'яса дичини, яке через свої високі смакові характеристики коштувало дорожче за м'ясо свійських тварин. Крім того, акцизний податок при реалізації дичини був вищий, ніж при реалізації м'яса свійських видів тварин: у деяких випадках він був у 7 разів більший.

Список використаної літератури

1. Statystyka miasta Krakowa zestawiona przez biuro statystyczne miejskie. – Kraków: Drukarnia uniwersytetu Jagiellońskiego, 1887. – S. 115.

2. Handlowa spółka rybacka w Krakowie // Okólnik. – 1897. – № 30. – S.30-31.

3. Sprzedaż nieświerzych ryb // Okólnik. – 1903. – № 59. – S.64.

4. Zepsute ryby // Okólnik. – 1902. – № 59. – S.173.

5. Badania chorych ryb. // Okólnik. – 1911. – № 118. – S.131.

6. Dręczenie ryb. // Okólnik. – 1898. – № 31. – S.7.

7. Przeciw dręczeniu ryb. // Okólnik. – 1897. – № 30. – S.6-7.

8. Ochrona raków // Okólnik. – 1897. – № 25. – S.4.

9. Rożyński F., Dr. E. Schechtel Ekonomiczne znaczenie łowiectwa dla naszego kraju. – Warzsawa:Nakładem polskiego towarzystwa łowieckeigo, 1921.

10. Statystyka miasta Krakowa zestawiona przez biuro statystyczne miejskie. – Kraków: Drukarnia uniwersytetu Jagiellońskiego, 1905. – S. 116.

11. Statystyka miasta Krakowa zestawiona przez biuro statystyczne miejskie. – Kraków: Drukarnia uniwersytetu Jagiellońskiego, 1911. – S. 165.

12. Ilustruwany skorowidz stołecznego miasta Lwowa z okazyi powszechnej wystawy krajowej roku 1894. – Lwów : druk. Fr. S. Reichman, 1894. – S. 80.

13. Z polskiego związku łowieckiego//Łowiec Polski – 1938. – № 11 . – S.224.

14. Statut małopolskiego towarzystwa łowieckiego stowarzyszenia zarejestrowanego //Łowiec. – 1938. – № 21-22. – S. LXX – LXXIV.
15. Statystyka miasta Krakowa. – Kraków, 1912. – Zeszyt XII. – S. 324.
16. Dziennik praw z roku 1834. – Kraków : dr-nia St. Gieszkowskiego, 1834. – S. 177.
17. Zbiór ustaw administracyjnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim obowiązujących do użytku organów c.k. władz rządowych i władz autonomicznych. – Kraków: universytet Jagelloński, 1868. – S.1034-1035.
18. Dziennik praw z roku 1843. – Kraków : dr-nia St. Gieszkowskiego, 1843. – S. 216.
19. Nowa ustawa łowiecka dla Galicyi i W. Ks. Krakowskiego. – Kraków: Wisła, 1898. – S.27.
20. Obwieszczenie. L. 19197. // Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa. – 1885. – № 17 – S.2.
21. Obwieszczenie. L. 22.600. // Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa. – 1895. – № 5 (30. maja). – S.31.
22. Obwieszczenie. L. 104400. // Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa. – 1905. – № 11 (10. listopada). – S. 103.
23. Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskiem. – Lwów, 1908. – S.25 -26.
24. Ogłoszenie. L. 18084/09 // Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa. – 1909. – № 7 (10. lipca). – S. 97.
25. Protokoły obrad Rady miejskiej // Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa. – 1916. – № 10 (31. Października). – S.3.
26. Dziennik ustaw państwa dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych. – Wiedeń, 1911. – S.451-455.
27. Podwyższenie dodatku gminnego do podatku konsumcyjnego. Obwieszczenie. Kraków, 15 marca 1919. L. 5820/18. // Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa. – 1919. – № 3 (1. marca). – S. 43-44.

28. Taryfa opłat placowych dla miasta Krakowa obowiązująca od dnia l lipca 1926 aż do odwołania. // Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa. – 1926. – № 6 (30. czerwca). – S. 100.
29. Przedaż ryb nieżywych. // Okólnik. – 1903. – № 64. – S.127.
30. Zakaz sprzedawania ryb zamrożonych // Okólnik. – 1898. – № 33. – S.5.

References

1. Krakow city statistical office (1887), Statystyka miasta Krakowa zestawiona przez biuro statystyczne miejskie [Statistics of the Krakow city compiled by the city statistical office], Drukarnia uniwersytetu Jagiellońskiego, Krakow, Poland.
2. Okólnik (1897), „Commercial fishing society in Krakow", Okólnik, vol. 30, pp. 30-31.
3. Okólnik (1903), „Sale of do not eat fish", Okólnik, vol. 59, pp. 64.
4. Okólnik (1902), „Broken fish", Okólnik", vol. 59, pp.173.
5. Okólnik (1911), „Research on sick fish", Okólnik, vol. 118, pp.131.
6. Okólnik (1898), „Tired of fish", Okólnik, vol. 31, pp.7.
7. Okólnik (1897), „Against the swearing of fish", Okólnik, vol. 30, pp. 6-7.
8. Okólnik (1897), „Crayfish protection", Okólnik, vol. 25, pp. 4.
9. Rożyński, F. and Schechtel, Dr. E. (1921), Ekonomiczne znaczenie łowiectwa dla naszego kraju, [Economic importance of hunting for our country], Nakładem polskiego towarzystwa łowieckeigo, Warzsawa, Poland.
10. Krakow city statistical office (1905), Statystyka miasta Krakowa zestawiona przez biuro statystyczne miejskie [Statistics of the Krakow city compiled by the city statistical office], Drukarnia uniwersytetu Jagiellońskiego, Krakow, Poland.
11. Krakow city statistical office (1911), Statystyka miasta Krakowa zestawiona przez biuro statystyczne miejskie [Statistics of the Krakow city compiled by the city statistical office], Drukarnia uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, Poland.
12. Reichman, Fr. S. (1894), Ilustruwany skorowidz stołecznego miasta Lwowa z okazyi powszechnej wystawy krajowej roku 1894 [Illustrated index on the occasion of the national exhibition of 1894 of the capital city of Lviv], Lwów, Poland.

13. Polish hunting association (1938), „From the Polish hunting association", Łowiec Polski, vol. 11, pp. 224.
14. Małopolska Hunting Society of registered Association (1938), „Statute of the Małopolska Hunting Society of registered Association", "Łowiec.", vol. 21-22, pp. LXX – LXXIV.
15. Krakow city statistical office (1912), Statystyka miasta Krakowa [Statistics of the Krakow city], Zeszyt XII, Kraków, Poland.
16. Journal of Laws (1834), Dziennik praw z roku 1834 [Journal of Laws of 1834], dr-nia St. Gieszkowskiego, Kraków, Poland.
17. Kingdom of Galicia and Lodomery (1868), Zbiór ustaw administracyjnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim obowiązujących do użytku organów c.k. władz rządowych i władz autonomicznych [A collection of administrative laws in the Kingdom of Galicia and Lodomery with the Grand Krakow Duchy which are valid for the use of Government authorities and autonomous authorities], universytet Jagelloński, Kraków, Poland.
18. Journal of Laws (1848), Dziennik praw z roku 1843 [Journal of Laws of 1843], dr-nia St. Gieszkowskiego, Kraków pp. 216. Poland.
19. Wisła (1898), Nowa ustawa łowiecka dla Galicyi i W. Ks. Krakowskiego [New hunting law for Galicia and W. Krakow Duchy], Wisła, Kraków, Poland.
20. Kraków (1885), Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa [Official Docs for the capital King City of Krakow], vol. 17, Kraków, Poland.
21. Kraków (1895), Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa [Official Docs for the capital King City of Kracow.], vol. 5, Kraków, Poland.
22. Kraków (1905), Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa [Official Docs for the capital King City of Kracow], vol. 11, Kraków, Poland.
23. Kraków (1908), [Dziennik ustaw i rozporządze krajowych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskiem Official Docs for the capital King City of Kracow], Lwów, Poland.
24. Kraków (1909), Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa [Official Docs for the capital King City of Kracow], vol. 7, Kraków, Poland.

25. Kraków (1916), Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa [Official Docs for the capital King City of Kracow], vol. 10, Kraków, Poland.
26. Kraków (1911), Dziennik ustaw państwa dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych [Official Docs for the capital King City of Kracow], Wiedeń, . Poland.
27. Kraków (1919), Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa [Official Docs for the capital King City of Kracow], vol. 3, Kraków, Poland.
28. Kraków (1926), Dziennik pozporządzeń dla stoł. król. Miasta Krakowa [Official Docs for the capital King City of Kracow], vol. 6, Kraków, Poland.
29. Okólnik (1903), „Sale of fish are dead", Okólnik, vol. 64, pp. 127.
30. Okólnik (1898), „Prohibition of selling frozen fish", Okólnik, vol. 33, pp. 5.
Публічне управління сектором мисливського та рибальського господарства у місті Кракові та Краківському повіті середини XIX – початку XX ст. //Інвестиції: практика та досвід : наук.-практ. журн. / Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили – Київ: 2017. – № 14. – С. 87-92.